

УСТОЙЧИВА ПРАВНА РАМКА ЗА НАДЕЖДЕН ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

д-р Емил Радев
Европейски парламент

A SUSTAINABLE LEGAL FRAMEWORK FOR TRUSTWORTHY ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EUROPEAN UNION

Dr. Emil Radev
European Parliament

***Abstract:** This report examines the need for a legal framework for trustworthy artificial intelligence in the European Union and the actions taken in this direction by the European legislator. In this context, issues concerning the approach of the proposed legislative framework to address the risks posed by artificial intelligence systems are also raised for legal debate. Based on the research conducted, conclusions and generalisations are drawn.*

***Key words:** artificial intelligence, sustainability, legal framework*

Въведение

Макар че пандемията от COVID-19 отмина и общественият и стопанския живот възстановиха нормалния си ритъм, ускореното развитие на новите технологии и масовото навлизане на изкуствения интелект (ИИ) продължават да оказват силно влияние и да трасират дълбоки промени във всяка сфера на дейност по целия свят. Изкуственият интелект ни изправя пред редица предизвикателства, но и пред много възможности. С ясното съзнание, че цифровата трансформация е необратим процес, адаптацията ни към интензивните промени изисква да търсим ефективни решения как да се възползваме от технологиите, които създават улеснения и спестяват време и ресурси, без това да накърнява правата и законните интереси на потребителите. С други думи, готовността ни за бъдещето зависи не от способностите на ИИ, а от нашата способност да ги планираме. В противен случай, както предупреждава Rostam J. Neuwirth, ако не контролираме ума си, има вероятност някой друг да го контролира вместо нас [Rostam J. Neuwirth, 2022].

Това неминуемо повдига въпроси както за законовите, така и за етичните измерения на процесите в цифровата среда [Радев, Е., 2021]. Неслучайно и известният икономист и есеист Насим Талеб съзира в нарастващото разминаване между етично и законно „най-големия проблем на съвременността ни“ [Талеб, Н., 2020]. Цифровите технологии носят широк спектър от икономически и обществени ползи в различни сфери като околна среда и здравеопазване, публичен сектор, финанси, мобилност, вътрешни работи, селско стопанство, но системите с ИИ не бива да налагат ценности и права. Това се отчита и от Европейския надзорен орган по защита на данните¹. През 2015 г. той излиза със становище, което поставя етичната рамка в ос-

¹ https://edps.europa.eu/press-publications/press-news/press-releases/2015/edps-set-ethics-board_en

новата на цифровата екосистема, позовавайки се на чл. 1 от *Хартата на основните права на ЕС*: „Човешкото достойнство е неприкосновено. То трябва да се зачита и защитава“.

Тази философия е залегнала и във формулираните през 2018 г. „Насоки относно етичните аспекти за надежден изкуствен интелект“. В документа са изведени три основни характеристики на надеждния ИИ, които системата следва да притежава през целия си жизнен цикъл:

- Да е **законосъобразен**, като се гарантира спазването на всички приложими закони и подзаконни актове;
- Да е **етичен**, като се гарантира зачитането на етичните принципи и ценности;
- Да е **стабилен** от техническа и от социална гледна точка, тъй като и при най-добри намерения е възможно системи с изкуствен интелект неумишлено да причинят вреди.

Исторически погледнато, технологичните революции са катализатор за създаването на нови форми и модели на работа, за изграждането на нови умения, за засилването на капацитета, но дълбоките обществени промени, които водят след себе си, неминуемо пораждат и проблеми. Именно за тяхното преодоляване законотворците имат важна роля. Впечатляващият напредък на системите с изкуствен интелект обаче представлява сериозно предизвикателство за международното публично и частно право. Новите технологии и рисковете, произтичащи от създаването и използването им, налагат да търсим етични и правни решения на проблеми, които не търпят отлагане, защото са предпоставка за засилване на заплахите в дигиталния свят.

Не можем да отречем, че благодарение на сложни алгоритми и изчисления технологиите дават възможност да се достига до по-точни решения, но има области, където намесата им би могла да има фатални последици, затова човекът не бива да губи контрол върху системите. Без да подценяваме ефекта от развитието на новите технологии за подобряване на достъпността и ефективността в правосъдието например, считам че е недопустимо присъди да се произнасят от машини, вместо от съдии от плът и кръв. Несъмнено и безусловно приложението на системите с изкуствен интелект в сферата на правосъдието трябва да бъде максимално прецизирано и да се извършва под надзора на квалифицирани специалисти и при ясни правила за професионална етика. Не по-малко сложни казуси и заплахи възникват и в резултат от въвеждането на новите технологии в сфери като отбрана, здравеопазване, транспорт и др., което налага законодателството да предложи регулаторна рамка не само в съответствие с моментната картина, но и с потенциал да предотвратява евентуални бъдещи рискове.

Сигурността безспорно е ключов аспект на цифровата трансформация. Непрекъснато нарастващото приложение на изкуствения интелект в системи, които подпомагат или разширяват възможностите на хората да вземат решения, е гореща тема за обществен, експертен и, разбира се, академичен дебат. Интересът към материята остава фокусиран върху всеобхватната дилема как да извлечем от технологиите с изкуствен интелект максимум предимства при минимум рискове и вреди за гражданите и бизнеса, а и за обществото като цяло.

В светлината на ценностите, компетенциите и задачите на ЕС последиците от използването на системи с ИИ дават повод за безпокойство както за основните права, защитени от *Хартата на основните права на ЕС*, така и за безопасността на потребителите в европейското пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Заплахите, произтичащи от вградени в продукти и услуги технологии с ИИ, най-вече

могат да застрашат основни права като правото на недискриминация, свобода на изразяване, човешко достойнство, защита на личните данни и неприкосновеност на личния живот. Защитата на основните права на гражданите категорично изисква да правим ясно разграничение кой е източникът на рисковете – изкуственият интелект или всъщност хората, които го създават или злоупотребяват при използването му.

Цел на настоящият доклад е да се представи потребността от създаването на правна рамка за надежден изкуствен интелект в Европейския съюз и действията предприети в тази посока от европейския законодател. В контекста на това се поставят на полето на правните дебати и въпроси, касаещи подхода залегнал в предложената законодателна рамка за справяне с рисковете, които представляват системите с ИИ.

Докладът не претендира за изчерпателност предвид ограниченият обем, както и че настоящата публикация е част от комплексно изследване на въпросите.

При разработването на материала са използвани класическите методи за научни изследвания – индукция, дедукция, съчетани в определени части със специфичния за юридическите изследвания – правен анализ.

Изложение

За да постигне високите си цели, Европа е длъжна да укрепи цифровия си суверенитет, да следва свои, а не чужди стандарти относно данните, технологиите, инфраструктурата. В отговор на бурното технологично развитие през последните години регулирането на изкуствения интелект се превърна в централен политически въпрос в ЕС. Политиците се ангажираха да разработят „ориентиран към човека“² подход към ИИ, за да гарантират, че европейските граждани могат да се възползват от разработените нови технологии и те ще функционират в съответствие с ценностите и принципите на Съюза. Отразяването на промените в законодателството обаче отнемат време, а постигането на резултати от новите регулаторни рамки – още повече.

В своята *Бяла книга за изкуствения интелект* от 2020 г. Европейската комисия се ангажира да насърчи навлизането на ИИ и да се справи с рискове, свързани с определени употреби на тази нова технология. С публикуването на необвързващите етични насоки за 2019 г. за надежден ИИ и препоръките за политики и инвестиции Комисията първоначално предприе подход, основан на незадължителна юридическа сила, но днес фокусът е върху законодателните механизми за прилагане на хармонизирани правила за развитие, пускане на пазара и използване на системи с изкуствен интелект.

На 21 април 2021 г. Европейската комисия публикува дългоочакваното предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на хармонизирани правила относно изкуствения интелект – първата правна рамка относно ИИ, която взима под внимание рисковете, произтичащи от този тип системи. През ноември 2021 г. последваха и „Препоръки за етиката на изкуствения интелект“ на ЮНЕСКО – рамка, приета от всичките 193 държави членки.

Въпросите, които повдигнах преди две години в моята статия „Етичните предизвикателства пред Европейския съюз при използването на изкуствения интелект“, [Радев, Е., 2021] започват да намират своите отговори в първото по рода си законодателство в света, което ЕС предлага. Разбира се, законодателният процес все още

² High-Level Expert Group, Ethics Guidelines for Trustworthy AI, 2019.

не е приключил и окончателният текст може да претърпи промени. Анализът, който правя, се основава на предложението на Европейската комисия, както и на позициите, приети от Европейския парламент и Съвета на ЕС, а от провеждащите се в момента тристранни срещи зависи до каква степен ще бъдат изменени първоначалните текстове.

Новата рамка за изкуствения интелект се основава на член 114 и член 16 от *Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС)*, като затвърждава технологично неутрална дефиниция на системите с изкуствен интелект и приема основан на риска подход, който определя различни изисквания и задължения за разработване, пускане на пазара и употреба на системи с изкуствен интелект в ЕС. Става въпрос за базови правила по отношение на ИИ, които, без да ограничават технологиите, ще дадат гласък на предимствата от отговорното им използване. И тъй като изкуственият интелект не признава граници, новият подход трябва да се прилага по еднакъв начин във всички държави членки. За да бъде възможно това, беше изключително важно правилата да залегнат в регламент, тъй като е пряко приложим законодателен инструмент.

Проектът на Закона за изкуствения интелект е амбициозен опит за адекватна регулация в сфера, в която ползите и рисковете вървят ръка за ръка. Законодателната инициатива се реализира в подкрепа на целта на ЕС да бъде глобален лидер в развитието на сигурен, надежден и етичен изкуствен интелект. На практика предложението определя общи задължителни изисквания, приложими към проектирането и разработването на системи с ИИ преди да бъдат пуснати на пазара и хармонизира начина, по който се провеждат последващите проверки. По този начин правната рамка трябва да осигури среда на доверие, която да даде на европейските граждани повече сигурност при употребата на технологии с изкуствен интелект.

Въпреки че преобладаващата част от системите с ИИ представляват ограничен риск и могат да допринесат за решаването на много обществени предизвикателства, някои от системите създават рискове, с които трябва да се справим, за да избегнем нежелани резултати. Често се оказва, че не е възможно да се разбере защо системата с изкуствен интелект е взела дадено решение, направила е прогноза и е предприела конкретно действие. Това създава трудности да се прецени дали определено лице е било несправедливо поставено в неравностойно положение в случаи като например взимането на решение за наемане на работа. Ето защо основната концепция, залегнала в предложението на Европейската комисия, се базира на риска.

Разглеждат се четири категории риск на системите с изкуствен интелект: минимален риск, ограничен риск, висок риск и неприемлив риск. В същото време рискът не е правно понятие и можем да си зададем редица въпроси относно значението му в правния контекст.

При неприемлив риск новите правила предвиждат пълна забрана за системите с ИИ, които се приемат за несъмнена заплаха за безопасността, поминъка и правата на хората. Като се отчита, че защитата на човешките права е от съществено значение през целия процес на създаване и прилагане на системите с изкуствен интелект, се изисква въвеждането на забрани за някои практики на ИИ, които нарушават основните права и демократичните ценности. Тук се включват пускането на пазара, въвеждането в експлоатация или използването на системи с ИИ, които си служат със сублиминални техники отвъд рамките на съзнаването от човека, с цел съществено да се измени поведението на дадено лице по начин, който причинява или може да причини физически или психологически вреди.

Забранява се и пускането на пазара, въвеждането в експлоатация или използването на системи с ИИ, които могат да се възползват от уязвимостта, дължаща се на възраст, физическо или психическо увреждане, за да се измени поведението на дадено лице в рамките на конкретна група от хора и това да доведе до физически или психологически вреди за същото или за друго лице. Забраната например ще засегне играчки с гласов асистент, които могат да насърчат опасно поведение от страна на малолетни лица.

Забранява се и използването на системи с ИИ от страна на публични органи или от тяхно име на т. нар. социален ранкинг. Предвид значимостта на тези въпроси темата е обект на самостоятелен анализ.

За първи път Европейската комисия налага забрана за използването на системи за биометрична идентификация от разстояние в реално време на публично достъпни места за целите на правоприлагането. Според чл. 3 (36) „**система за дистанционна биометрична идентификация**“ означава система с ИИ, чието предназначение е да идентифицира физически лица от разстояние чрез сравняване на биометричните им данни с биометричните данни, съдържащи се в референтна база данни, без ползвателят на системата да знае предварително дали съответното лице присъства в нея и може да бъде идентифицирано. Изключения се допускат единствено след разрешение от съдебен или друг независим орган и то при определени ограничения във времето, пространството и претърсваните бази данни.

Дистанционните системи за биометрична идентификация могат да се използват за целите на правоприлагането, ако е строго необходимо за:

- целево издирване на конкретни потенциални жертви на престъпления, включително изчезнали деца;
- предотвратяване на конкретна, значителна и непосредствена заплаха за живота или физическата безопасност на физически лица или за терористично нападение;
- откриване, локализиране, идентифициране или преследване на извършител или заподозрян в извършването на престъпление, позволяващи издаване на европейска заповед за арест и наказуемо в съответната държава членка с лишаване от свобода или мярка за задържане с максимален срок не по-малко от 3 години, както е определено в законодателството на съответната държава членка (член 5, параграф 1, буква г)).

Въпреки заплахата за основните права, не можем да пренебрегнем ползите от технологиите с ИИ в определените от правоприлагащите органи изключителни ситуации. Не може да не се отбележи също, че други органи не са включени в забраната, т.е. наблюдението все още би било възможно. Освен това, забраната важи само за биометрична идентификация в реално време, за разлика от системите за „пост“ отдалечена биометрична идентификация, при които биометричните данни вече са заснети и сравнението и идентификацията се извършват само след значително забавяне. Предвид неограничените възможности на този тип приложения да засягат в максимална степен личната неприкосновеност на лицата, повече от безспорно е, че бъдещите регулаторни рамки на екосистемата на доверие следва да доразвият.

Дистанционното лицево разпознаване в реално време се внедрява все по-активно от властите по целия свят. Обединеното кралство е държавата в Европа, където в най-голяма степен се експериментира с тази технология. Редица държави членки на ЕС също са провели пилотни проекти за лицево разпознаване в реално време. Такъв

проект например е използван временно на международното летище в белгийската столица Брюксел.

Съветът на ЕС от своя страна разширява забраната за използване на ИИ за социално оценяване, така че да се включат и частните субекти. В разпоредбата, забраняваща употребата на системи с ИИ, които се възползват от уязвимостта на конкретна група, вече се включват и лица, уязвими поради своето социално или икономическо положение. По отношение на забраната за използване на системи за дистанционна биометрична идентификация в реално време на обществено достъпни места от правоприлагащите органи, Съветът изяснява целите, за които има необходимост да се допусне изключение.

Европейският парламент извърши съществени промени в списъка на системите с изкуствен интелект, забранени в ЕС. Парламентът иска вето за биометричните системи за идентификация в ЕС (освен в случаи на тежки престъпления и досъдебно разрешение за последващо използване), като за разлика от предложението на Комисията, настоява забраната да обхване използването на тези системи не само в реално време, а и впоследствие. Освен това, ЕП се обявя за забрана на всички системи за биометрична категоризация, които:

- използват чувствителни характеристики (например пол, раса, етническа принадлежност, гражданство, религия, политическа ориентация);
- предсказват полицейски системи (въз основа на профилиране, местоположение или минало престъпно поведение);
- разпознават емоциите (използвани в правоприлагането, управлението на границите, работното място и образователни институции);
- дават възможност за безразборно изтриване на биометрични данни от социални медии или кадри от видеонаблюдение за създаване на бази данни за разпознаване на лица.

В тази връзка считам, че трябва да подхождаме внимателно към така изброените системи с оглед спазването на основните права на гражданите, но със сигурност за някои от случаите си струва да се обмисли как да се постигне баланс чрез строго регулиране, а не с абсолютни забрани.

При висок риск системите с изкуствен интелект ще бъдат обект на строги задължения, преди да могат да бъдат пуснати на пазара. Като високорискови се идентифицират системи, които се използват в критични инфраструктури, какъвто е например транспортът, и които биха могли да изложат на опасност живота и здравето на гражданите. В тази група са включени също и технологиите, свързани с достъпа до образование или професионално обучение (например оценяване на изпити), компоненти за безопасност на продуктите (например приложение с ИИ при операции, подпомагани от роботи), основни частни и обществени услуги (например кредитна оценка, която лишава гражданите от възможността да получат заем), правоприлагане, което може да наруши основните права на хората (например оценка на надеждността на доказателствата), управление на миграцията, убежището и граничния контрол (например проверка на автентичността на документите за пътуване) и др.

За този тип „умни технологии“ ще се изискват адекватна оценка на риска, системи за неговото ограничаване, както и гаранции за високо качество на извършвания набор от данни.

Европейската комисия предлага в чл. 9 въвеждането, документирането и поддържането на система за управление на риска, която се състои от непрекъснат процес, протичащ през целия експлоатационен срок на високорисковата система с ИИ и

изискващ редовно и систематично актуализиране. Прави впечатление, че липсва определение на понятието „система за управление на риска“. Допускам, че то включва целия процес на управление и процедурите по тестване, описани в чл. 9. [Schuett, 2022]

Освен това, се въвеждат задължения като поддържане на високо качество на наборите от данни, запазване на системата, за да се сведат до минимум рисковете и дискриминационните резултати; регистриране на дейността, за да се гарантира проследимостта на резултатите; подробна документация, предоставяща цялата необходима информация за системата и нейната цел, ясна и адекватна информация за потребителя; подходящи човешки надзорни мерки за свеждане на риска до минимум и за постигане на високо ниво на стабилност, сигурност и точност. Всички тези елементи ще позволят на органите да оценяват съответствието на системата с нейните цели. Със сигурност обаче доставчиците на високорискови системи с ИИ ще имат нужда от по-ясно тълкуване на процесите и начина им на приложение.

В своята позиция Съветът на ЕС изяснява и адаптира изискванията за високорисковите системи с ИИ, така че спазването им да бъде по-лесно осъществимо от техническа гледна точка и по-необременяващо за заинтересованите страни, например по отношение на качеството на данните или във връзка с техническата документация, която малките и средни предприятия следва да изготвят, за да докажат, че техните високорискови системи с ИИ отговарят на изискванията.

Тъй като системите с ИИ се разработват и разпространяват чрез сложни вериги за създаване на стойност, Съветът включва промени, които изясняват разпределението на отговорностите и ролите на различните участници в тези вериги и по-специално на доставчиците и ползвателите на системи с ИИ. Текстът изяснява и връзката между отговорностите съгласно законодателния акт за ИИ и вече съществуващите отговорности, регламентирани в други законодателни актове като например законодателството на Съюза в областта на защитата на данните или секторното законодателство, включително по отношение на финансовите услуги.

Въпреки че Комисията предложи автоматично да се категоризират като високорискови всички системи, попадащи в определени области или случаи на употреба, Парламентът добавя допълнително изискване, според което, за да се квалифицират като рискови, системите трябва да представляват „значителен риск“. Системите с ИИ, които застрашават здравето, безопасността, основните права или околната среда на хората, ще се считат за попадащи в зони с висок риск. За високорискови се приемат и системите с изкуствен интелект, използвани за влияние върху гласоподавателите в политически кампании, или в системи за препоръки в платформи на социални медии, определени като много големи онлайн платформи съгласно Закона за цифровите услуги. Освен това, Парламентът настоява всички, които внедряват системи с висок риск в ЕС, да бъдат задължени да извършат оценка на въздействието върху основните права, включително консултация с компетентния орган и съответните заинтересовани страни.³

С ограничен риск са системите с изкуствен интелект, натоварени със специфични задължения за прозрачност. При използването на системи като чатботове например потребителите трябва да бъдат наясно, че взаимодействат с машина, а не

³ Parliament's negotiating position on the artificial intelligence act, Madeiga, Tambiama André, EPRS, 2023

с човек. Така ще могат да вземат решение дали да продължат взаимодействието си или да се откажат.

И на последно място се разграничават, разбира се, **системите с минимален риск**, за които предложението на Европейската комисия допуска да се използват свободно. Огромната част от системите, с които днес си взаимодействаме, попадат именно в тази категория. Такива са например видеоигрите и различни филтри за спам, които се приемат за безопасни за гражданите.

Заключение

Проектът на Закон за изкуствения интелект е първата по рода си инициатива в света, която предоставя правна рамка за ограничаване на риска, произтичащ от системите с ИИ, и цели да насърчи надеждността им. Въз основа на различните степени на риск се предлагат различни мерки, така че ЕС да даде устойчива законодателна рамка, която да решава проблемите, предлагайки съразмерен на опасностите отговор, и да въвежда забрани за практиките, водещи до нарушаване на основните права и ценностите на Съюза. Очаквам новото предложение да реши голяма част от правните предизвикателства, свързани с ИИ, пред които сме изправени днес. Със сигурност някои елементи от бъдещото законодателство ще имат нужда от прецизиране, съобразно необходимостта от повече яснота и конкретика, които поражда практиката. Предстои да стане факт окончателният законодателен текст, който ще постигнат Европейския парламент и Съвета на ЕС.

Правната рамка трябва да предложи адекватни решения на всички въпроси, свързани с безопасността, отговорността, защитата на личните данни и пр., от които зависи доверието ни към системите с изкуствен интелект. Очевидно е, че изграждането на цялостна, трайно установена и прилагана нормативна рамка, гарантираща регулиран и охраняващ свободите и достойнствата на личността контролен механизъм е тепърва стартиращ процес – както на европейско, така и на последващо национално ниво [Nedyalkova, P., Andreeva, A., Yolova, G., 2021]. Правната сигурност е от ключово значение както за потребителското доверие, така и за функционирането на обществото като цяло, поради което липсата ѝ би минирала и най-добрите резултати от цифровата трансформация. Затова в центъра на регулацията трябва да са хората, техните права и нужди и процесът на адаптация в новата дигитална реалност не бива да ни отдалечава от изначалната цел на технологиите да служат на човечеството. В тази насока, като се акцентира на разбирането, че законодателството на ЕС следва да бъде надградено с допълнителни правни инструменти за адаптиране, се очертават конкретни насоки за съхраняване на данни и разпространяване на информация

Литература:

1. Johanna Chamberlain, The Risk-Based Approach of the European Union’s Proposed Artificial Intelligence Regulation: Some Comments from a Tort Law Perspective, *European Journal of Risk Regulation* (2023), 14, 1–13
2. Risk management in the Artificial Intelligence Act, Jonas Schuett, December 20, 2022
3. Nedyalkova, P., Andreeva, A., Yolova, G. Digitalization and the New Legal and Economic Challenges to Employers in Implementing Internal Control. *Economic*

- Studies [Икономически изследвания], Sofia : Economic Research Institute Bulgarian Academy of Sciences, 30, 2021, 5, с.173
4. Nikos Th. Nikolidakos, *EU Policy and Legal Framework for Artificial Intelligence, Robotics and Related Technologies – The AI Act*, Springer 2023,
 5. Hannah Ruschemeier, *AI as a challenge for legal regulation – the scope of application of the artificial intelligence act proposal*, ERA Forum (2023) 23:361–376
 6. Lena Enqvist, ‘Human oversight’ in the EU artificial intelligence act: what, when and by whom?, *Law, Innovation and Technology 2023*, Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group
 7. Rostam J. Neuwirth, *The EU Artificial Intelligence Act: Regulating Subliminal AI Systems*, Taylor & Francis Group, 2022-08-15
 8. Michael Veale and Frederik Zuiderveen Borgesius, *Demystifying the Draft EU Artificial Intelligence Act – Analysing the good, the bad, and the unclear elements of the proposed approach*, ISSN: 1610-7608, *Computer Law Review International* , 2021, Vol.22(4), p.97-112
 9. *General-purpose artificial intelligence*, EPRS, Madiega T., March 2023.
 10. *Biometric Recognition and Behavioural Detection*, European Parliament, Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs, August 2021.
 11. *Regulating facial recognition in the EU*, EPRS, Madiega T. A. and Mildebrath H. A., September 2021.
 12. *Artificial intelligence in criminal law*, EPRS, Voronova S., September 2021.
 13. *Parliament's negotiating position on the artificial intelligence act*, Madeiga, Tambiama André, EPRS, 2023
 14. *Artificial Intelligence Act: Initial Appraisal of the European Commission Impact Assessment*, Dalli H., EPRS, July 2021.
 15. *Artificial intelligence at EU borders: Overview of applications and key issues*, Dumbrava C., EPRS, July 2021.
 16. *European Commission, Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (artificial intelligence act) 2021/0106 (COD)*
 17. *Explanatory memorandum (Commission proposal for an AI act)*
 18. *High-Level Expert Group, Ethics Guidelines for Trustworthy AI*, 2019.
 19. *European Commission, Communication on Building Trust in Human-Centric Artificial Intelligence*, COM (2019)
 20. *European Commission, Communication on Fostering a European approach to Artificial Intelligence*, COM(2021)
 21. *European Commission, White Paper on Artificial Intelligence*, COM(2020) 65 final.
 22. *Харта на Основните права на ЕС (2016/C 202/02)*
 23. https://edps.europa.eu/press-publications/press-news/press-releases/2015/edps-set-ethics-board_en
 24. Радев, Е., (2021) *Етичните предизвикателства пред Европейския съюз при използването на изкуствения интелект*. Известия, Списание на Икономически университет – Варна, 65 (3), с. 310 – 331, ISSN (Online): 2367-6949 ISSN (Print): 1310-0343
 25. **Талеб**, Насим. *Прокрустовото ложе*, издателство Инфо ДАР, 2020.